

Budapest

VIII., József-körut 29.

KITARTÁS

KÖLCSÖNÖSEN SEGÉLYEZO EGYESÜLET HETILAPJA.

MEGJELENIK MINDEN VASARNAP.

Előfizetési díj:

Helyben és vidéken postaküldéssel12 korona.

Az előfizetők baleset általi halál, állandó vagy részleges munkaképtelenség esetére a *Nemzeti Baleset Biztosító Részvénytársaságnál* 2000 koronára vannak biztosítva.

A »Kitartás« című jótékonyági egyesület alapszabályait a nagymagyar királyi Belügyminiszterium 49.452/902. szám alatt jóváhagyta.

Az egyesület igazgatósága:

Elnök: *benedekfalvi Dr. Luby Gyula* máv. felügyelő és ügyész.g a z g a t ó k: *Kubik Béla* orsz. képviselő, *szigeti Barthos Andor* m. k. kereskedelemügyi titkár, *Fábián Lajos* mérnök, *Horváth István* mozdony-főszereelő, *Vécsey Frigyes* máv. altiszt, *Sándor Márkus* máv. főkalauz.

Az egyesület tagjait megillető kedvezmények kivonata.

Az alapszabályokban meghatározott feltételek mellett az egyesületi tagok a következő kedvezményekben részesülnek:

1. Minden tag 60 éves koráig 4000 korona erejéig van baleset ellen biztosítva, még pedig:

a) Baleset folytán bekövetkező halál esetén 2000 korona erejéig,

b) baleset folytán beállott teljes vagy részleges munkaképtelenség esetén a tag 2000 korona arányában egy meghatározott százalék szerinti összeg erejéig.

2. A második évtől kezdve a tag nevének vagy kedvezményezettjének fokozatosan 2000 koronáig emelkedő halálbiztosítási segély fizetetik ki. Maga a tag, nevének elhalálása esetén, fokozatosan 500 koronáig emelkedő segélyben részesül.

3. 15 évi tagság után a tag 1000 koronáig terjedhető előleget kap még életében, mely a halálbiztosítási segélybe annak idején betudatik.

4. Minden tag a belépéstől kezdve úgy peres, mint perenkívüli ügyekben az egyesület ügyészsege által díjtalanul képviseltetik.

5. Az egyesület »Kitartás« című hetilapja minden tagnak már a belépéstől kezdve díjtalanul megküldetik.

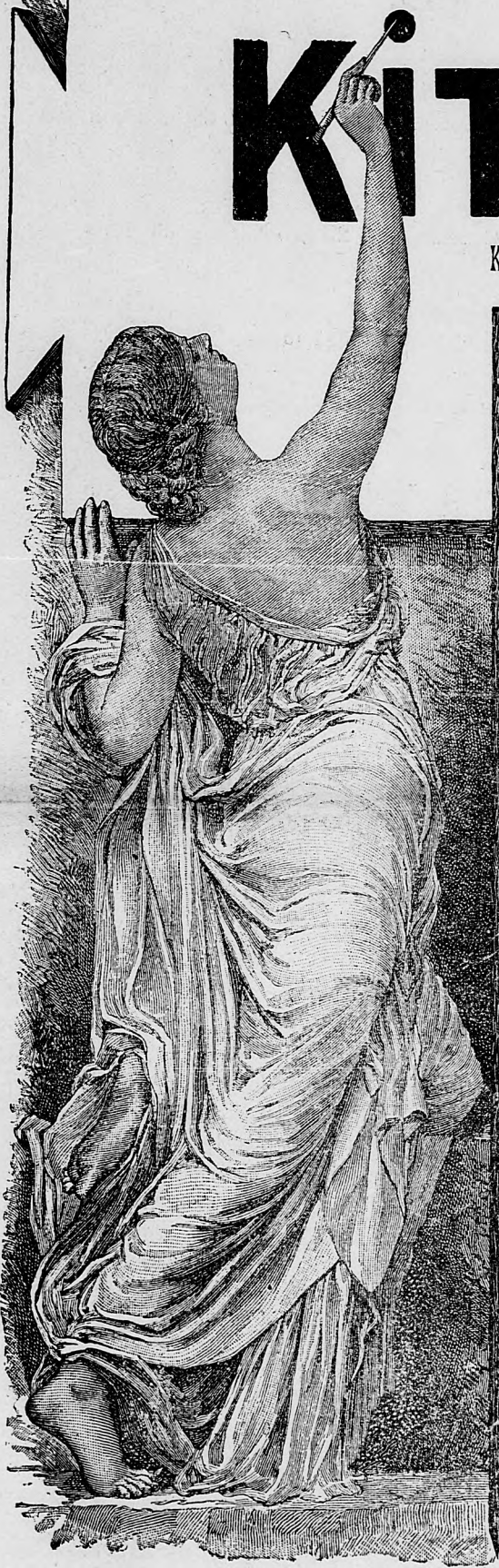
Mindeme kedvezmények fejében az ezentúl belépő új tagok, ha belépésük alkalmával 30-ik életévüket még be nem töltötték, állandóan havi 3 koronát, ha belépésük alkalmával 38-ik életévüket még be nem töltötték, állandóan havi 3 korona 40 fillért, és ha 44-ik életévüket még be nem töltötték, állandóan havi 4 koronát fizetnek tagsági díj címén.

Beiratási díj egyszer s mindenkorra 2 korona.

Aki 44 éves elmúlt, az tagnak többé fel nem vétetik.

Az egyesület minden egyes tagja 60 éves koráig állandóan biztosítva van baleset ellen.

Minden baleset, megtörténte után legkésőbb 24 óra alatt, okvetlenül bejelentendő.

Segélyezések kimutatása.

Halálozási segélyek.

Lapunk 16. számában kimutatott segélyösszeg 50.600 korona.

Balesetsegélyek.

Lapunk 16. számában kimutatott segélyösszeg 20.676 korona 66 fillér.

Ujabb segély:

2766. Dobos Elek máv. hivatalosolga, Szombathely, jobbkez hüvelykujj első izületének meg-
megmerevedése után 180 korona.

Nemzeti öntudat.

Ezer évvel ezelőtt foglalta el a magyar e hazát: Magyarországot. Ezer évvel ezelőtt is nemzet volt épp úgy, mint ma. Ezer évvel ezelőtt is volt társadalma épp úgy, mint ma. Hogy milyen volt akkor, ezt ne kutassuk. Ugy se tudjuk kitalálni. Az bizonyos, hogy volt, mert nemzet társadalom nélkül képtelen volt már akkor is existálni.

Az is bizonyos, hogy úgy a társadalom, mint a nemzet évszázadokon keresztül egy bizonyos erőt fejtett ki.

Egy évezred mult el. S mit látunk? Miről győződünk meg? Arról, hogy ezen erők sohasem voltak együttthatók. Mindig ellenhatók voltak. A társadalmi erő rabszolgája lett a **nemzeti** erőnek. A nemzeti erő pedig belefűlladt a saját zsirjába.

Nem akarok végiglapozni a történelem lapjain. Sok nemes erény állott harcban vétkezõ bünnel. A sötétség uralta a világosságot — rabszolgaság a szabadságot. És ez volt évszázadokon keresztül az uralkodó csillagzat. Akik kezükben tartották a világosság fákláját csak maguknak világítottak. Akik a szabadság légkörét uralták, csak saját jogkörüket szélesítették.

Az ur teljhatalmu volt a zsarnokságig — a szolga leigázott a rabszolgaságig.

Csak a születés szerzett előjogokat. Csak a biztosított vagyon gondtalan napokat, biztos jövőt. A szorgalom, tudomány meghuzta magát a zárdafalak között.

Az igazság szövétneke fennen lobogott ugyan, de csak a nyílteszűek szűk czellájában.

Nem merték kivinni a határba. Attól féltek, hogy a hatalom sugárkévéjében megégnek. Okosak voltak. Meghódoltak. Akaratuk és tán

jobb hitbeli meggyőződésük ellenére lettek a a hatalom uszályhordozóivá.

A tudományból táplálkozó világosság rabszolgaságba sűlyedt. A hatalom urai pedig elbizakodtak. Csak egy vágyuk volt, felejteni azt, hogy eljöhét a szabadság derengő hajnala.

S ime az elérkezett. Igaz, hogy évszázadok mulva, de mégis elég jókor.

Volt egy megbocsájthatatlan bűne a hitbizományos főnemességnek. Az t. i., hogy mikor érezte nyugoteuropa forradalmi szelét és ezen áramlattal szemben magát gyengének érezte a dzscentri osztálylyal kaczerkodott. A dzscentri — mint leányzó felűlt eme hiu ábrándot kielégítő érzületnek — és sajnos elvérzett, nagyon is elvérzett. Pedig a dzscentri volt hazánk egyedűli megingathallan biztositéka annak, hogy ezen terület Magyarország területe, e haza a **magyaroké**.

Csakhogy a nyugoteuropai szelvész elsöpörte az osztályérdekek kizárólagos egyeduralmát. A szabadság szele sűvitett át e haza területén is. Megszűnt a követelt kizárólagosság.

A jobb érzésű hazafiak önként mondtak le — minden fentartás nélkül — kiváltságaikról és előjogaikról.

A szabadság vihara elsöpört minden fentartást, minden ellenállást.

Megnyitották a tudomány, művészet és a tudás mindama kapuit, melyet eddigelé csakis a kiváltságosak kötöttek le és tartottak fenn a maguk számára.

Kossuth Lajos törvényalkotásaival a rablánczrafűzött népnek odaadta mindama oltárokat, melyek a multban előle el voltak zárva.

Az egyéni erő ereje jutott érvényre.

A szabadság kelyhéből emelkedtek ki egyéniségük erejének tudatában, Kossuth, Jókai, Petőfi. A nemzet felismeri őket és apostolok-

nak tekinti. Mindegyiket saját egyéni tudása, tehetsége és akaratereje istenné minősíti. Az első megalkotja, a második hirdeti, a harmadik kihirdeti a szabadságot. A felszabadult nemzet, a magyarok szabadságát.

Azóta sok idő mult el. Szabadságharcunk vérbefojtva — nemzet és király közti béke megoldva, létrehozva.

Nagy volt a nemzeti áldozat, de a béke olajága a feledés fátyolát borította minderre. Végre az elnyomatás keserű korszaka után lélekzetvételhez juthatott a nemzet és társadalom.

Ismét szabadok lettünk. Mindenki azzá lehetett, amivé őt tudása, tehetsége, képessége hivatottá tette.

Az egyik orvos, a másik ügyvéd, mérnök tanár, pap vagy államszolgálatba lépő hivatalnok lett. Mindenki azért lépett egyéniségének, tudásának és vágyának megfelelő pályájára, mivel azt hitte, ha eléri célját, hogy boldog lesz. És hány ember nem lett boldog. Daczára annak, hogy megfeszített anyagi és erkölcsi erő kifejtése árán volt képes végcélját elérni.

S mi ennek az oka? Egyszerűen az, hogy mi véges eszünkkel vagy nem akarjuk, vagy nem bírjuk felfogni helyzetünket.

Mi azt hisszük, hogy csak akkor leszünk boldogok, anyagiakban bővelkedők, ha orvosok, ügyvédek, mérnökök, tanárok, vagy dus javadalmazású államhivatalnokok leszünk. Csakhogy ez nem igaz! Ez egy borzasztó csalódás. A tengerjáró hajónak nemcsak kormányosra, hanem matrózra, fűtőre is szüksége van. Az országot átszelő vasutnak nemcsak igazgatóra, hanem mozdonyvezetőre, ellenőrre, kalauzra, fűtőre stb. van szüksége. Ennek a hazának nemcsak arra van szüksége, hogy ki menti meg a beteg embert, ki védi a peres ügyét, ki méri ki a katasztert, ki tanítja a gyereket, hanem arra is, hogy ki adja el azt a buzafölösleget, amit termelünk és ki dolgozza fel azt a sok ipari terméket, amit termelünk.

Igaz ugyan, hogy mindnyájunknak arra kell törekednünk, hogy minél több tudást szerezzünk meg gyermekeink számára, hogy több tudásunkkal legyőzhessük a velünk vetélkedő szomszédos nemzeteket, hogy a velük való verseny palmaágát a magunk számára szerezhessük meg. Igaz az is, hogy a minden téren való boldogulhatásra teljes tudást kell beszerezni.

Nemcsak a tudományos pályára készülőnek van szüksége tudásra, hanem az iparos és kereskedelmi pályára térelteknek is.

Minden nemzet annál közvagyonosabb,

minél több tudással képes több munkát kifejteni.

Tanítsátok gyermekeiteket arra, hogy minél többet tudjanak s minél több munkát legyenek képesek kifejteni. Ez lesz a nemzet létérdeke, közvagyon, nemzeti boldogulhatásának egyedüli biztosítéka.

Ne a tudományos, hanem a mezőgazdasági, ipari és kereskedelmi pályára készítsétek elő gyermekeiteket. Ebben a három törekvésben van a nemzetet fenntartó hazafias létérdek üdve és biztosítéka. Az Uristen bőven termő földdel áldott meg bennünket. Termeljünk rajta buzát. A fölösleget értékesítsük külkereskedelmileg. Adott termőföldet — termeljünk lent — szőjjünk belőle magunk vásznat és értékesítsük okos gyáriparral. Adott természetes észjárást, használjuk fel a magunk javára, számára, hasznára. Ébredjünk végre nemzeti öntudatra. Ezer éves mult áll mögöttünk.

Kevés nemzet dicsekedhetik ily dicsőségteljes multtal. Egykor uraltuk egész közép Európát. Csak nem szegényedtünk el annyira — mi magyarok — Európa szabadságának letéteményesei és évszázados megvédői, hogy e hazát alkotmányosan, a trón zsámolyához hűen, ne tudnánk megvédelmezni és megtartani a magunk és véreink számára?!?! Ébredjünk *nemzeti öntudatunkra*.

Biztosítékunk erre évezredes multunk! Biztos hitünk a jövőbe vetett reményünk!

Balassa Antal.

Hogyan bánjunk a sebekkel?*)

Irta: **Dr. Kovách Aladár** a »Budapesti Mentő Egyesület« igazgatója.

Mindnyájunkat érhet baleset, így szól az általános igazság, a mely azonban kétszeresen vonatkozik a munkás emberre, iparosra, a ki nap-nap után munkája közben életét tevén ki a veszélynek, keresi verejtékével kenyerét.

Az épülő fal, a rossz építő-anyag, az éles szerszámok, a rossz időjárás, a zuhogó eső, a fagy, a gépek zakatoló forgása, minduntalan oka lehet a szorgalmas munkás megsebesülésének. Pedig az a kis seb, a mely egyik vagy másik kezén véletlenül keletkezett, a melylyel nem is törődött, bejáró kapuja lehet testünkön az ádáz halálnak. Eleintén nem is fáj az a kis karczolás, a melyet a szekercze éle karczolt a testbe; de néhány óra múlva már fájni kezd az. A kis seb környéke érzékenynyé válik, kipirosodik, majd órák multán a kéz, a melyet megsebezünk, dagadni kezd, a seb mintha terjedne s másnapra azt veszszük észre, hogy a sebesült hely, a melyet ideiglenesen csak zsebkendővel kötözünk be, genyedséggel van fedve. Már a kéz csuk-

*) Mutatvány »Munkásaink Egészség Naptárából«.

lója is fáj mozgatóskor, délutánra a kéz szára könyökig megdagad s majdnem kétszer olyan vastag mint a másik, könyökét alig tudja behajlítani a beteg, sőt még hónaljában is erős fájdalmat érez és ugyanott a másik keze tapintó ujjával borsó-, mogyoró-, sőt diónagyságu göböket tud kitapintani, a melyek, daczára annak, hogy a jó szomszéd asszony tanácsára egész karját, fel a hónaljig hideg vízbe mártott ruhákkal boritgatta, rettenetesen fáj s kínos nappallá teszik éjjelét, a melyet lázban tölt el, mert feje, dereka s karjának fájdalmai miatt még a rémes álmok is elkerülnek szemét.

A haj sehogy sem javul, végül orvost hívnak, a ki pedig fejesóválva jelenti ki, hogy *vérmérgezés* történt. Szorgosan megtisztítja a sebet, a melynek környékét előbb szappanos vízbe mártott vattával ledörgölte. Befedi a sebést tiszta kötőszerral, gaze-vel, fehér vattával s azután kötést alkalmaz reá. Elrendeli, hogy a borogatásokat az egész karra folytonosan tegyék reá.

Daczára azonban az orvosi kezelésnek, a fájdalmak alig szűnnek és a kézzsáron több helyütt különösen fájdalmas kiemelkedések keletkezvén, nem kerülheti el az orvos a kínos műtételt s kénytelen a beteg kar hosszában több helyütt éles késsel mély bemetszéseket tenni, hogy a keletkezett geny a készített nyílásokon kifolyjon, megszűnjék a beteg láza s fájdalma, a mely miatt a patiens még ágyát sem hagyhatta el.

Szorgos és odaadó kezelés mellett, végre a veszedelmes tünemények alább hagynak, de csak pár nap múlva ígérheti az orvos, hogy a beteg karja, de sőt élete meg van mentve. Bezzeg a szegény sérült csak napok múlva hagyhatja el fekhelyét s hetek telnek belé, míg úgy megerősödik, hogy karját használhatja s ismét munkaképessé lesz.

* * *

János Péter a mult héten valami éles szer- számmal majdnem a csontig megvágta a bal hüvelyk- ujját s a sebje máig olyan szépen összegyógyult, hogy csak egy vörös sáv látszik a helyén és Péter ujját dolog közben fájdalom nélkül vigan használ-hatja.

Önkéntelen azt kérdezzük, vajjon mi volt az oka annak, hogy János Péter nem kapott vérmérge- zést? Ennek magyarázatát megkapjuk akkor, ha megfigyeltük azt, hogy hogyan ápolta sebet mindjárt a keletkezése után János Péter s mit tett sérülésé- vel az az ácssegéd, a ki a karját kis sebe követ-keztében majdnem elvesztette.

János Péter a sebet nem babrálta sokáig, hanem vízzel jól kiöblítette s tiszta vattával fedvén be, rögtön az orvoshoz sietett, a ki kezét bekötötte; míg az a másik sérült, az ácssegéd, sebére pókhálót tett, s mivel egy pár csöpp vér még mindig szivár- gott a karczolásból, megmosta azt árnikával s azután még falevéllal és cigarettapapirossal is betapasztotta. S mivel e szennyes dolgok reátevése követ-keztében a seb fájdalmas lett, jóhiszeműleg még rózsafestomot is rakott rája. Pedig, ha nem tett volna egyebet, mint János Péter s kimosván tiszta vízzel sebet, mosásból jött friss kendővel kötötte volna azt be, sebe néhány nap alatt éppen úgy meggyógyult volna.

* * *

Mit tanulunk ebből a két tanulságos esetből? Azt, hogy *nem szabad a sebre tiszta kötőszereken kívül semmit se reá tenni; tehát meszet, falevelet, pókhálót, földet, ganéjt a sebre tenni ártalmas*, mert ezek csak súlyos vérmérgezést idézhetnek elő. Még a patiká- ban kapott *arnika és sárga vatta is ártalmas* s a sebre téve, megakadályozza vagy legalább is hátráltatja annak gyógyulását.

Ha véletlenül sebesülés történt, *a sebet mos- suk ki tiszta vízzel s fedjük be tiszta kötőszerral* (gaze, sebvatta, kendő), ezt pedig kössük hozzá a sérült testrészhöz tiszta kendővel, vagy ha van, pólyával és *siessünk az orvoshoz*, hogy a sebünket kezelés alá vegye és meggyógyítsa.

A ki nem így teszen, magára vessen!

Egy amerikai »Holt-tenger.«

Miként az ó-világnak ugy az ujnak is megvan a maga Holt-tengere, a Mono nevű tó Kalifornia heglánczai között, zord hegyes vidéken, 13.000 láb- nál is magasabb hegyektől körülvéve. A Mono tó csak 1872 óta lett ismeretesebbé.

Miután Moore amerikai hadnagy az indián hadjárat bevégeztével oda vetődött, s e csodálatos álló vizről jelentést tett, az utazók is gyakrabban keresik föl e nagyszerű tájat. Sőt ma már a tó partján egy Mono nevű »város« is keletkezett, a mely azonban még eddig csak néhány deszkakunyhó- ból áll. A tó körülbelöl 10 ang. mfdl hosszú s 10—12 ang. mfdl széles. Valamelyik ősrégi kor- szakban vitzükre a mostaninál 8000 lábbal állha- tott magasabban, miként ezt a körülte emelkedő hegycsucok lejtőin mutatkozó jelek kétségtelenül bizonyítják. A tó akkortáiban hihetőleg óriási bel- tenger volt, mely talán a nagy Sós-tóval is össze- függésben állott, s az egész ugynevezett »nagy meden- czét« betöltötte.

A kelet »Holt-tengere,« mely Sodoma és Gomorrha romjai fölött hullámzik, nem dicsekedhetik oly nagyszerű, zordon és borzalomgerjesztő fekvés- sel és környezettel, mint a Mono-tó, melyet arany- erekben gazdag kopár sziklavadon vesz körül. Mély hegyszakadékok és örvények vonulnak a tó partjá- tól a hegységbe; a víz szélén óriás sziklatömbök láthatók, melyek a közeli hegycsucokról gurultak le; vad hegyi patakok és zuhatagok szakadnak e tóba, melynek vizszine azonban mindig ugyanaz marad, noha észrevehető lefolyása nincsen. A víz, melyben halnem él meg, hasonlít ahhoz a folyékony szappanhoz, melyet a borbélyok használnak borot- válásra; habot ver, hanem azért mosásra még sem alkalmas. Nagy mennyiségű bóríst (borax) és sziksót (natron) tartalmaz, s minden tárgyat kővé változtat, melyet bele dobnak. Az emberi vagy állati testből a hust és vért, izomrostokat és inakat rövid idő alatt kivonja és a csontokat mészlerakodásokkal vonja be. A ki a tó vizében való fürdést megkísérli, ugy fog uszni a felszínen, mint valami parafa-dugas. A Mono taván több sziget van, s ezek egyikén vul- kán emelkedik, melyből szüntelenül forró víz és gőz árad ki.

A tó partjait a legsajátságosabb mészkőkép- ződmények veszik körül, melyek hol görög templomok romjaihoz, hol izezetes csarnokokhoz és folyosókhoz stb. hasonlítanak s ezer meg ezer különböző alakza-

tot tüntetnek föl. Hanem a tó legnagyobb nevezetese az óriási vándorhernyók egy faja, mely légylárvákhoz hasonlít, s megszámlálhatatlan mennyiségben uszkál a víz felületén. A viharok ez állatokat rendszeren kisöprik a partokra, hol aztán nyüzsgőmozgó réteget képeznek. A férgeknek ez undort gerjesztő rétege a tó szélén két láb magas és 3—4 láb széles; úgy veszi körül a tavat, mint valami keret vagy szegély, s csak oly helyeken van megszakítva, hol patakok vagy folyók ömlenek a tóba. Akár hőség, akár hideg van, ez az eleven hernyóréteg mindig ott marad. Ha hevesen sütnék le a nap sugarai e zsirosan fénylő, olajtartalmu tömegre, valami egészen sajátságos, de nem épen kellemetlen szag terjed szét a levegőben. Apró fekete legyek mászkálnak több hüvelyknyi magasságra e rétegeken; valószínű, hogy a kis legyek a bábokból bujtak elő. Ha valaki gondatlanságból igen közel megy hozzájuk, e kis legyek oly sűrű felhőkben szállnak föl, hogy a levegőt teljesen elhomályosítják. Ilyenkor a vigyázatlannak szemei, orra, szája és fülei egy perc alatt megtelnek ez apró állatkákkal s iszonyu fáradtságba kerül, míg az illető megszádulhat tőlök.

Különben ez utálatos kövér hernyók ehetőek, azaz hogy akadnak emberek, a kik megeszik; sőt azt állítják, hogy rendkívül izletesek, s valóságos nyalánkságul szolgálhatnak. Legalább a Mono-indiánok kis törzse valami lepényféléket s a férgékből olyanformán, hogy a bábokat jól kiszáritják, s mindenféle fűszerrel és zöldséggel összevegyítik. E különös lepényt a Mono-indiánok cuchabának nevezik. Ha a hernyókat saját zsirjokban megsütik, olyan izék van, mint a legfinomabb töltött malacpecsenyének; legalább egy inyencz francia, kinek volt bátorsága e furcsa nyalánkságot megízlelni, azt állítja. Annyi kétségtelen, hogy a készlet kimeríthetetlen, mert e kövér állatkákból évenként több ezer tonnára menő mennyiség dobhat ki a tó partjára és a réteg egyre nagyobbodik a vadruczák és tengeri madarak roppant sokaságának daczára is, melyek időnként a szigetekre szállnak kotolni és mindenesetre csakis e hernyókból táplálkozhatnak, miután a tóban más élő állat nem tenyészik.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Csodaemberek. A londoni Royal-aquariumban nemcsak a természet rendjétől eltérő állatokat mutogatnak, hanem embereket és különös mutatványaikat is. Riteluc, az aquarium igazgatója, följegyezte s azok nyomán közli most egyik londoni artista lap azokat a mutatványokat, amelyek a közönség tetzését és csodálatát leginkább magukra vonták. Az athléta hölgyek között Julia volt a legerősebb, aki ötvenfontos súlyzókból hatot a jobb, hatot a bal karjára rakatott s azt kinyújtva tartotta. Legvakmerőbb mutatvány volt az, amit Miss Mary produkált. Egy arra a célra készített tegezszerű készülékből kilövette magát s mint a nyíl röpült át a karzat szemben lévő oldalára. Egy Marguerit nevű csodaszép hölgy pedig arról volt nevezetes, hogy aki hozzáért, erős villamos ütést kapott s egész testét átjárta az áram; de hogy ezt miként csinálta, soha el nem árulta. Szolimán fakir a szemét vette ki az üregeikből s újra visszatette. Merxler az üveg-, kőszén és a kocsz megrágásában fejtett ki nagy tevékenységet. Volt

egy »álló ember,« aki harmincz napig állt megszakítás nélkül egy oszlopon s tizenhat óráig nézett egy vakítófényű lámpába, de ezt a mutatványt levették csakhamar a »músról« mert a közönség éjjel is benn akart lenni az aquariumban, hogy ellenőrizhesse. Az első mutatvány után azonban elveszett az érdeklődés. Szalamander az izzó vasból meztelen lábával kovácsolt patkót s az izzó vasat nyelvével megnyalta. Taddy Wieks ötvenhárom perc alatt hetvenhét egyént borotvált meg. A gummibőrű Pierre megfogta az arczbőrét s fölhozta a fejére. Cliquot nem névrokonát, hanem késeket nyelt le; egyszer pláne egy órát is, amit hallani lehetett, a mint gyomrában ketyegett.

Egy rablóvezér vége. Athénből különös történetet írnak Panontosz rablóvezérről, akit a phrygosi hatóságok csak hosszas ostrom után voltak képesek hatalmukba keríteni. Mikor megtudták, hogy Sonvali faluban rejtőzik, egy tizenhét tagból álló vadászcsapatot küldtek ki ellene. Puskalövessel fogadta a rabló a katonákat, azután egy házba vonult, a hol eltorlaszolta magát. Ekkor megkezdődött a harc. Még lovas és gyalogos katonák is csatlakoztak a vadászokhoz és valóságos golyózáport zúdítottak a haramiának menedéket nyújtó házra. Közébe menni azonban senki sem mert. Panontosz ezalatt énekelt, majd mikor megadásra szólították föl, azt mondotta, hogy jöjjön oda az ügyész és a parancsnok. És a két ur csakhamar megjelent, de a bandita akkor megvetőleg mosolygott és azt válaszolta:

— Csak a miniszterelnöknek és a királynak adom meg magam.

A házat már csaknem rommá lőtték, de a rablóhoz nem tudtak hozzáférni. A fejére gyújtották tehát a házat, az ének mindhalkabban hangzott, végül teljesen elcsöndesedett. Egy káplár nagybátarán a füstölgő romokhoz ment, ahol meg is találta a rablóvezért, aki még akkor is vonaglott. Revolveréből a szívébe lőtt, mire a híres haramia meghalt. Teljes huszonnégy óráig ostromolták a katonák a házat és ezalatt az idő alatt másfélezernél több töltényt lőttek ki.

Pusztul az elefánt. Angol ujságok energikus czikkeiben követelik a kormánytól: védje meg az — elefántot. Ugy írják, attól lehet tartani, hogy a hatalmas és szelid állat a mammut sorsára jut: eltűnik végképpen a föld színéről. Dél-Afrika egy részéről már szinte teljesen kiirtották a folytonos vadászattal, hajszával. Sok száz mérföldnyi területeken, ahol még néhány évtizeddel ezelőtt sűrűn legelésztek az elefántcsordák, ma már nyoma sincs ennek a sok minden hasznos munkára alkalmas, szinte háziállattá szelidíthető hatalmas vadnak. Csak a Fokföld az, ahol törvény védi a szegény, kipusztulásra szánt elefántot immár hetven esztendő óta, ott kemény büntetéssel sujtják azt, aki ok nélkül elejt egyet: nincs is annyi elefánt sehol egész Dél-Afrikában, mint ebben a tartományban. A németek is okultak a fokföldi példán, az ő kelet-afrikai gyarmataikban is tilos az elefántvadászat. Az angol lapok most azt követelik, legyen rajta a kormány, hogy az angol gyarmatokon és az angol protektorátus alatt álló országokban mindenütt tiltsák el az elefántvadászatot. Szóval, az elefántra ráteszi védő kezét az angol törvény és még csak — adót se szed tőle, amiért így protektorául szegődik a természetnek.

SZÉPIRODALMI RÉSZ.

*Őszi rózsza.*Irtta: *B. Fehér Jenő.*

Őszi rózsza nyílik a kertembe,
Ha rá nézek, te vagy az eszembe,
Hogy elhagytál nem tehetek róla,
Őszi rózsza, fehér őszi rózsza.

Idegen vagyok én e nagy házban,
Nem ösmer rám senki e nagy gyászban,
Csak a kis kert, ahol annyi rózsza,
Őszi rózsza, fehér őszi rózsza.

Nincs már nékem senkim e világon,
Csak egy hervadt őszi rózsaszálom,
Ráborulok, mint egy koporsóra,
Őszi rózsza, fehér őszi rózsza.

Ha még egyszer hozzád tudnék menni,
Tudom Isten, nem tudnál feledni,
Rám borulnál csupán csak egy szóra,
Őszi rózsza, fehér őszi rózsza.

Nem fordul az én sorsom már jóra,
Nem hallgattam soha a jó szóra,
Én Istenem hallgass meg egy szóra,
Őszi rózsza, fehér őszi rózsza.

Kisírtam már minden könnyem érted,
Pedig tudom, te azt meg nem érted,
Nem méltattál soha egy jó szóra,
Őszi rózsza, fehér őszi rózsza.

De szeretnék őszi rózsza lenni,
A kebleden lassan elhervadni,
Rám borulnál tudom bucsuzóra,
Őszi rózsza, fehér őszi rózsza.

Sirva jön az ajkamra az ének,
A szivemben mintha temetnének,
Minek is van a világon rózsza,
Őszi rózsza, fehér őszi rózsza.

Ha majd egykor hirt hallasz felőlem,
Ne kérdd azt, hogy mi lett én belőlem,
Hogy elhagytál te sem tehetsz róla,
Őszi rózsza, fehér őszi rózsza.

*A rejtelmes sziget.*Regény. Irtta: *Verne Gyula*, átdolgozta: *Szász Károly.*

(Folytatás.)

Tíz óra tájt, valami öt kis mértföldnyire a torkolattól, egy szép helyen kikötöttek, hogy a magas sudár fák árnyékában, a parton pihenőt tartva meg-
reggelizzenek. Félórát töltöttek itt kényelmes heve-
résben. A víz folyvást hatvan-hetven láb szélesség-
ben folyt s átlag hat láb mélységű volt. Jobbpartja
erdősebb, a bal meredekebb. Mind két felől számos
patakocska ömlött bele s nevelte vizét a hegyek és
redők csapadékával; de azok egyike sem volt hajóz-
ható. Az erdő végetlenig látszott terjedni, legalább
a mig a szem ellátott; de sehol semmi nyomát nem
mutatta, hogy ember járt volna benne valaha. Favágó
fejszéje még nem érintette e törzseket soha; sem a
hosszu iszalagok indáit, melyek a tizedik fáig is
elfutottak s egész hálót szöttek a sűrűségben, nem
szaggatta meg utcsinálók keze vagy daraszolója. Ha
egy-két hajótört vetődött is valaha e pusztaszigetre,
világos, hogy az csak a partok közelében maradt s
ott várta be jó szerencsáját, hogy valami hajó ismét
felvegye.

Ezalatt a dagály vissza kezdett már térni s
hogy utjokat a vizen fölfelé folytathassák, nagyobb
erővel kellett az evezőkhöz nyulniok. Nab és Harbert
eveztek; Pecroff a kormányt vitte; s az út vigan
folyt tovább.

Azonban az erdő is ritkulni kezdett s nyugot
felé, a merre utjok tartott, egyre tisztább lőn. A
fák nem voltak oly vastagok s helylyel-közzel csak
egyes törzsek állottak magánosan. De ezek aztán
annál üdébben, annál szebben virultak a tágasabb
tér és szabadabb levegőben. Mily felséges példányai
a forró és a déli mérsékelt öv határán álló flórának!

— Ime, eucalyptusok! — mondá Harbert, a
ki nagy növényismerő volt.

Valóban, az ausztráliai és uj-zeelandi növény-
zet e legszebb példányának testvérei voltak azok,
felséges sudarakkal, melyek némelyike kétszáz láb-
nyira is emelte fejét, törzse a földszinén husz láb
kerületű volt s öt hüvelyk vastagságú héja illatos
mézgát csepegtetett. Képzelné sem lehet szebbet a
myrtus-nem e diszpeldányainál, melyek széles, lapos,
legyezőalakú koronájokat élével fordítva a napnak,
egész a földig engedik esni a napsugarak verő-
fényét. Lábaik körül üde zöld fű bársonya vonta
be a földet s a bokrok sűrűjéből drága kövekként
csillogó tollazatu madarak rebbentek föl a közeledő
neszre.

— Ezek aztán a fák! — kálta föl Nab. —
De van-e aztán valami hasznuk?

— Ühüm — felelé Pencroff — az óriás fák
is csak olyanok, mint az óriás emberek; nem valók
egyébre, mint mutogatni a vásárokon.

— Abban csalódom, — veté közbe Spilett a
hirlapíró, — az eucalyptusokat közelebből a műasz-
talosok nagyon kezdik használni.

— Egyes fajaiknak pedig a legkitünőbb tulaj-
donaik vannak, — folytatá Harbert, a szenvedélyes
kis botanikus. — E nemhez tartozik a hindu kör-
tefa, a goyava-fa; ide a szegfű-szeget termő fűszerfa,

a pomagranát s mások. Ezek az előttünk levő óriás példányok pedig: tudjátok mire jók? Tudjátok-e, hogy hívják őket Ausztráliában és Uj-Zeelandban?

— Hogy?

— Hát láz-fáknak; nem mintha lázt okoznának, sőt inkább, mert azt eltávolítják. Ahol dusan tenyésznek, annyira megtisztítják a levegőt, hogy a járványos láz erőt nem vehet. Tettek már kísérletet mocsáros vidékeken és pedig déli Európában s északi Afrikában, hol azelőtt a posványláz uralkodott s csak úgy söpörte az embereket; az eucalyptusokat ültették, tenyészítették: s a levegő megtisztult, a lázak megszűntek dühöngeni.

— Ez jó biztosíték nekünk, hogy a mig a Lincoln-szigeten lakunk, nem leszünk hideglelésők.

— Mily áldott sziget! — kiáltá Pencroff; minden van rajta! — csak.

— Tudom már, tudom, — mondá nevetve Harbert; csak dohány hiányzik, nemde? No majd lesz az is, csak türelem, majd ráakadunk jártunkban-keltünkben.

Harmadik fejezet.

Az ut folytatása. Az első nagy vad. Egy éj a jaguár barlangjában. A szálas erdő pompája. Mi volt a fák sudarán?

Eddigélé puskájokat egyszer sem sütötték el, ámbár mindenféle állattal, szárnyassal és négylábúval találkozottak, a mi ugyancsak próbára tette a vadász-szenvedélyt. A többi közt a farkas-majmok egész családjával is. De Smith Cyrus ellensége volt minden czéltalan vérengzésnek; ámbár Pencroff eléggé magyarázta, hogy ő tisztán a konyhára akarna lelőni egy párt, mert a majmok husa, mint tisztán növényi táplálékkal élők, kitünően izletes.

Délután négy óraker megakadtak; csónakjuk nem haladhatott már fölebb a Mercy medrében, melyet, a mint sekélyült, több-több kő és fagyöker lepelt el s lehetetlenné tette a hajózást. A Franklin-hegység közepette voltak, honnan a folyó, mint hegyi patak ömölt alá.

Megállottak tehát; csónakjukat erősen kikötötték, hogy biztosan megtalálhassák újra s egyszerűsmind éjjeli szállást készítettek magoknak, mert utjokat a nyugoti part felé csak másnap reggel szándékoztak — most már gyalog — folytatni.

Az éj minden esemény nélkül telt el s reggel öt óraker már talpon és uton voltak. Mennyi ideig fog tartani, mig a nyugoti partra elérhetnek: nagy részt a Franklin-hegység alakulásától is függött. Pár órai erős menés után azonban, melyben a delejtű által kijelölt irányt követték, egyszerre egy másik folyó állta utjokat, mely a Mercyvel ellenkezőleg, nyugot felé folyt. Nem nagy nehézséggel átmehettek volna rajta, de mivel ugyis oda ment, ahová ők igyekeztek, t. i. a sziget nyugoti partja felé, jobbnak látták ezen a parton maradni, egyszerűen annak folyását követni s vele menni a tengerig.

Nemsokára az erdő annyira gyérült, hogy egy kis magaslaton Harbert, aki legelőször ért föl arra, egyszerre csak fölkiálthatott:

— A tenger!

Néhány percz múlva a többiek is ott voltak s egész hosszában terült el szemeik előtt a nyugoti part. Mily ellentét, ezen — és az előttök eddig ismeretes keleti part között! Semmi sziklafal, még homok-

zátony sem emelkedett ki az óceánból. Az erdő, gyérülve bár, egész a partig terjedt, s a fák terebély ágai a vízbe hajlottak. De midőn a partig értek, vették észre, hogy a sziget ez oldala tetemesen magasabban áll a tenger színénél, úgy hogy a folyó, melyet követtek, majd negyven lábnyi magasságból esik a tengerbe a nélkül, hogy rendes torkolata volna. Ez magyarázta meg, hogy a dagály idején sem láttak vízen semmi változást, mert a csöndes Óceán legmagasabb dagálya sem hág ily magasra soha. Azért e folyót, torkolata e sajátságáról, Falls-Rivernek (eső folyónak) nevezték el.

Ettől északra, két mértföld hosszan, az erdő sudarfái alkották a part falát; azontul a fák elfogytak s festői magaslatok rajzolódtak a láthatár szélére. E partot, északra és délre, egész hosszában kellett átkutatniok, mert ha hajótörésből menekült utasok vetődhetek valaha a szigetre, azok itt találhattak csak menhelyet.

Az idő szép és tiszta volt, s a magaslatról, melyen Pencroff és Nab a reggelit elkészítették, köröskörül messzire el lehetett látni. Vitorlát azonban sehol sem láttak; sem más egyebet, ameddig csak szemök elért.

A reggelit gyorsan elköltötték s féltizenegyor a mérnök jelt adott az indulásra. A hegyeken nehezebb lévén a haladás, a part közelében kellett maradniok. Céljuk volt, az északi részen általok távolból már ismert s Kigyó-kőnek nevezett bérzig ez uton érni el s megismerkedni az egész közbeeső vidékkel.

E távolság mintegy tiz-tizenkét kis mérföldet tehetett. Rendes uton ezt négy óra alatt megteheték volna, de a mint a dolog állt, kétannyi idő is kellett reá, mert a sűrűség s bozót, kidőlt fák és gyökerek, s a talaj egyenetlenségei minden lépten nyomon akadályukra voltak.

Azonban, hogy itt valaha hajótörés történt — s valaki partra szállott volna, annak nem találták semmi nyomát. Este hét óra volt, mikor a Kigyó-kőhöz értek s a rendes sziklapartokat látták magok előtt. Lehet, hogy itt is fognak még valami nyomra akadni, de az idő késő volt már a vizsgálódásra s azért elhatározták éjjeli pihenő helyett keresni. Egy sziklabarlang mintegy önként kínálkozott erre, — de a midőn épen be akartak lépni, Pencroff és Harbert elől, egy hangos ordítás megállította s földhöz szegezte lábaikat.

— Vissza! — kiáltá Pencroff. — Puskáink csak apró sörétre vannak töltve, pedig az állatnak, melynek ilyen hangja van, az csak annyi volna, mint a jégeső.

S ezzel megragadta a Harbert karját, egy kiálló szikla mögé vont a fiut, abban a perczben, midőn a barlang szájában egy hatalmas jaguár jelent meg.

Fejétől farka tövéig legalább öt láb hosszú volt; sárga bőrén szabályos fekete négyszögekkel tarkázva, melyek hasa fehérével élénk ellentétben állottak. Harbert a bengali tigris és a délamerikai puma méltó társát ismerte föl a hatalmas macskában. A jaguár hegyezett füllel s felborzolt szőrrel lépdelt előre, mintha nem először érezne emberszagot életében.

(Folyt. köv.)

A tyukleves.*)

Írta: Kabos Ede.

A harmadik emeleten mindenki tudta, hogy az őrök ur felesége halálosan beteg. De azt már a bérkaszárnya mindentudói is csak sejtették, hogy a szegény asszonyt nagyobb betegség is gyötri: az éhség. Nem a magáé, ámbar hiszen neki volna csak igazán szüksége egy kis tyuklevesre, sonkára, tudom is én mire, hanem a három kis porontyának a mohósága, amivel még a levegőt is úgy szívták, mintha rágni szeretnék. Hogy meg kell halnia, abba már belenyugodott az őrök ur felesége s ha már ugyanis meghal, mindegy, hogy éhesen megy a föld alá. De az a három csöpp ártatlanság napok óta éhezett s az anyjuk, úgy lehet, rég be is hunyta volna már a szemét, ha az éhező kicsinyek itt nem tartják. Nem tud az asszony meghalni, mikor a gyermekei őt is falják a szemükkel.

A harmadik emelet csak az asszonyt sajnálta.

Valamelyik napon büszkén állt ki a folyosóra Döményné, a kiskereskedőné. Suttogva mesélte a szomszédoknak:

— Tyukleveset viszek be neki, egy kis czombocska is kerül utána. Ha az ura nem, hát majd gondoskodunk mi róla.

Pont délben Döményné már vitte a levest. Az egész harmadik emelet úgy leste, mintha valamenynyien adtak volna valamit a leveshez.

Az őrök ur felesége ott feküdt az udvarra néző ablak szomszédságában. Egy kicsit sötét volt a szobában, s Döményné, a levesre is vigyázott, alig mert beljebb lépni.

— Hoztam magának egy kis jó tyukleveset.

— Köszönöm — hangzott valami beteg, rekedt hang.

Egy pár percig pergett a Döményné nyelve, három hétre való ujságot hozott, három hétre való akart vinni, folyton karatyolt. A tányér a tyuklevesrel ott hült közben egy széken, a beteg ágya mellett. Az őrök három gyereke, csupa mohó állatka, keringett előbb a tányér körül, aztán megállt előtte, mintha oda volna nőve. A levest nézte, szívta, itta fel mind a három Döménynének nem tűnt fel, de a beteg asszony mindig rekedtebben nyögött a szomszéd szapora kérdéseire.

Egyszer aztán eszébe jutott Döménynének valami.

— Miért nem eszi meg azt a levest? Ne hagyja egészen kihűlni.

A beteg fészkelődött.

— Nem állom a meleget, hadd hüljön.

— Igen? Na jó!

Megint karatyolt. A három gyerek most már felváltva a levest, meg az édesanyját nézte. A félhomályban szinte reszketett a három csöppesség. Nem látta más, csak a beteg. De az minden érzékével látta. Döményné azonban locsogott tovább, csak jó sokára erőltette megint az asszonyt:

— Most talán . . . már egészen hideg . . .

Az őrök felesége iszonyu erőlködéssel felült, már a tányér után akart nyulni. Három pár szemből csupa hajókötéllel fogták vissza a tányért. Nem tudta a helyéből kimozdítani.

Hazudott.

— Csak este fogom megenni. Nem tudok délben enni.

— Na már pedig, szomszédasszony, én innen ki nem mozdulok, míg azt a pár kanál levest meg nem ette. Hiszen már beszélni se tud. Estélig azok a porontyok még eleszik maga elől.

Három pár szem riadtan rebbent össze. A beteg arcát elborította a vér. Valami mérhetetlen düh, a harag láza kapta el, hogy ez a karatyoló vendég már sosem akar elkötni. Miért nem hordja el magát? Hát nem látja, hogy eleget volt itt? De Döményné nem mozdult. Megint kínálta a levest és háromszor is mondta: eleszik estig a porontyok. A három gyerek remegve figyelt. A beteg hirtelen megkapta a tányért, odanyomta Döményné kezébe s elkezdett rikoltozni:

— Elvigye! Nem kell! Semmi se kell magától. Menjen!

Döményné ránézett, hogy tán megbolondult.

Azok a lázas szemek verték, korbácsolták a tekintetükkel. A három gyerek is egy sorba állt, fenyegetve, fehéren. Döményné egy kis zavarral nézett körül, aztán kiment. A folyosón levágta a tányért s megtaposta a kiömlő tyukleveset. Dühöngött mint egy boszorkány. Valósággal beordította az udvarba:

— Nem kell neki . . . Hát láttak már ilyen halátlan teremtetést?

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Nyíri Dezső, Debreczen, tagsági díjaival f. évi április hó 30-ig rendben van. Kondor Gyula, Balla, 6 kor. 80 fillért; Rosenheim István, Sárvár, 7 korona 15 fillért; Zsigó Károly, Facset, 10 koronát; Proksch Jakab, S.-A.-Ujhely, 17 korona 69 fillért; Horváth Gábor, Csála, 23 korona 30 fillért; Puha József, Budapest, 25 korona 62 fillért; Szathmáry Károly, Uj-Arad, 31 korona 11 fillért, hiány 1 korona 20 fillér; Vécsei Frigyes, Budapest, 32 korona 5 fillért; Horváth István, Kíspeszt, 36 korona 86 fillért; Deák Rencsisovszky József, Nagy-Be. skerek, 48 korona 21 fillért; Csikesz Géza, Budapest, 49 korona 8 fillért; Csekő Gyula, Hatvan, 49 korona 47 fillért; Koller Ede, Sziszek, 63 korona 43 fillért köszönettel nyugtázzuk, megfelelően elszámoltuk. — Boros Károly, Puszta-Tenyő, december és január hónapokra; özv. Juhász Gáborné, Boba, február hóra; Iván György, Budapest, márczius hóra; Tomaskó János, Ózd, márczius hóra; Dávid Péter, Hatvan, márczius hóra; Flasch József, Vasvár, márczius hóra; Halász Sándor, Berettyó-Ujfalu, márczius hóra; Elbl Károly, Budapest, márczius hóra; Sztehlik Orbán, Kassa, január, február, márczius és április hónapokra; Miklóska Károly, Torna, márczius és április hónapokra; Kiss Lajos, Vinga, márczius és április hónapokra; Jámbor Jánosné, Balla, márczius és április hónapokra; Rozsa Mihály, Szinobánya, márczius és április hónapokra; Németh József, Brassó, márczius és április hónapokra; Plavetz Gyula, Orosháza, április és május hónapokra; Blahut József, Sajó-Várkony, április és május hónapokra; Balog Éva, Popovaca, április és május hónapokra; Puhm Antal, Szeged, április és május hónapokra; Hanksz László, Kecskemét, április, május és június hónapokra; Dobi Ervin, Nagy-Bánya, április, május és június hónapokra; Csermák Hugó, Ács, május és június hónapokra, fölösleg 2 korona, könyveltük.

Laptulajdonos: benedekfalvi Luby Gyula.

Felelős szerkesztő: Turtsányi Vilmos.

*) Mutatvány a szerzőnek „Ákácvirág” czim alatt most megjelent novellás könyvéből.